

HEFFING OP VERMOGENSAANWAS.

A. Principes.

- 1e. Ter verkrijging van de noodige middelen voor de schatkist is een heffing op de vermogensaanwas gedurende de oorlog billijker te achten dan een heffing op het totale vermogen op een bepaald tijdstip na den oorlog.
- 2e. Bij de heffing op vermogensaanwas is het billijk rekening te houden met de oorzaak van de vermogensaanwas.
- 3e. Bij de waardeering van het vermogensactivum grond, verdient het overweging om de kostenfactor grondgebruik (pacht relatief te verlagen.)

B. UITVOERING.

- 1e. Vermogensaanwas kan zijn veroorzaakt:

- a. langs legale weg.

- 1e. erflijning en schenking.

- 2e. waardestijging van vermogensbestanddeelen.

- 3e. toelaatbare winsten uit bedrijf en beroep en vruchten van vermogen.

- b. langs illegale weg.

- verkregeu winsten uit bedrijf en beroep en verkoop van vermogensbestanddeelen.

- 2e. De vermogensaanwas tengevolge van erflijning en schenking is reeds belast door de successiebelasting. Er is hier binnen het familieverband gezien, slechts sprake van verschuiving van vermogen. Deze categorie komt o.i. niet voor heffing op vermogensaanwas in aanmerking.
Het spreekt vanzelf, dat het vererfde of geschonken vermogen wel moet worden getoetst op aanwas uit andere oorzaken dan vererving en schenking in de periode voor de overdracht vanaf het begin van den oorlog. Op deze aanwas moet natuurlijk wel heffing worden toegepast.
- 3e. Vermogensaanwas tengevolge van waardestijging van vermogensbestanddeelen komt m.i. in principe geheel voor wegheffing in aanmerking.
De vermogensbestanddeelen moeten worden gewaardeerd in geld. Hierbij mag niet uit het oog worden verloren dat de koopkracht van de gulden in 1945 ongeveer de helft bedraagt van de gulden in 1940. Bij de vermogensaanwas wordt alleen gelet op de nominale aanwas in guldens. Iemand wiens vermogen in realia steekt en dat in natura in 1945 even groot is als in 1940, zal dus wel een aanmerkelijke vermogensaanwas kunnen hebben en deze dus geheel moeten afstaan aan de fiscus. Hierin steekt geen onbillijkheid. Immers de eigenaar van nominaal vermogen (obligaties) heeft reeds zijn heffing (en ook voor 100%) betaald in de vorm van de depreciatie van de gulden, waarmede de depreciatie van nominale vermogensbestanddeelen uiteraard in principe (dus afgezien van veranderingen in de rentevoet) gelijke tred houdt. Een heffing op vermogensaanwas in nominalen zin over een tijdperk, waarin het prijspeil belangrijk is gestegen is dus ook reeds een kapitaalheffing. Bij een stijging van het prijspeil met gemiddeld 50 pct. (wat wel als een minimum mag worden beschouwd) zou dus bij volledige wegheffing 1/3 van het reële vermogen worden verloren.
- 4e. Tusschen legaal en illegaal verworven vermogensaanwas uit hoofde van uitoefening van beroep of bedrijf zal terdege rekening moeten worden gehouden om steun te geven aan de beoefening van de goede moraal. Uit de Overheidsmaatregelen op dit gebied moet blijken, dat zij de eerste groep waardeert en de laatste groep verafschuwt. Voor het illegaal verworven vermogen is een heffing van 100% of zelfs een heffing van 100% gecombineerd met een flinke boete op zijn plaats. Zou men evenwel de legaal verworven vermogensaanwas voor 100% wegheffen, dan bogaat men een groote onbillijkheid en bovendien zou het vertrouwen in de leiding van de Overheid op economisch gebied ernstig worden geschokt. In den landbouw is b.v. gedurende de oorlogsjaren de verbouw van aardappelen en suikerbieten sterk aangemoedigd door relatief hogere prijzen dan voor de granen. Diegenen, die door deze hogere prijzen verlokkt de moeilijkheden en risico's van uitbreiding van de aardappel- en suikerbietenteelt hebben aanvaard en daardoor hogere winsten hebben verkregen, zouden tenslotte bedrogen uitkomen, indien nu bij een heffing op vermogensaanwas de overgespaarde beloning van deze extra inspanning geheel werd weggenomen.

Een dergelijke belastingpolitiek zou verlamvend werken op de ondernemingslust in den landbouw.

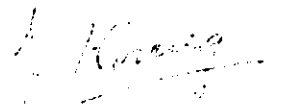
Onze conclusie is:

- a. De legaal verworven vermogensaanwas voor een gedeelte belast, b.v. 50% over de geheele linie of volgens een naar de grootte van de vermogensaanwas in absolute bedragen progressief verloopende schaal van b.v. 25% tot 75%.
 - b. de illegaal verworven vermogensaanwas wordt in principe geheel weggenomen eventueel met oplegging van extra-boete.
- 5e. Voor den landbouw achten wij het uitvoerbaar om per landbouwgebied en bedrijfstype normen vast te stellen, die aangeven welk vermogensaanwas gedurende de oorlogsjaren op legale wijze hebben plaats gevonden. Alle vermogensaanwas, die beneden deze normen blijft wordt dan verondersteld legale vermogensaanwas te zijn en hiervoor geldt het lage tarief, tenzij de Overheid kan bewijzen, dat er in een bijzonder geval sprake is van illegale vermogensaanwas. Alle vermogensaanwas, die boven deze normen uitgaat wordt verondersteld op illegale wijze te zijn verkregen, tenzij de belanghebbende aannemelijk kan maken, dat dit niet het geval is. Op deze wijze behoeft niet elke belastingbetaler afzonderlijk worden onderzocht op illegale vermogensaanwas. Alleen de grensgevallen moeten nader worden bekeken.
- 6e. Voor het constateeren van de vermogensaanwas is het noodzakelijk op twee tijdstippen het vermogen te waardeeren. Houdt men zich strikt aan den duur van den oorlog dan zullen de tijdstippen moeten zijn Mei 1940 - Mei 1945. Het tijdstip 1 Mei komt voor den landbouw, in verband met balansdata van de boekhouding goed van pas. Evenwel kan niet worden ontkend, dat reeds in het mobilisatiejaar 1939/'40 belangrijke winsten zijn gemaakt, terwijl het tijdstip van 1 Mei 1945 waarschijnlijk te vroeg is om georiënteerd te zijn over de waarde der verschillende vermogenbestanddeelen. In verband met het feit, dat het belastingjaar voor de vermogensbelasting op 1 Januari aanvangt, is er waarschijnlijk veel voor te zeggen de periode te nemen 1 Januari 1940 - 31 December 1945.
- 7e. De waardeering van de vermogensbestanddeelen zal m.i. in principe behooren plaats te vinden tegen reproductiewaarde als maximum en verkoopwaarde (eventueel bedrijfswaarde) als minimum. Het gaat niet aan b.v. voor huizen verschillende prijzen aan te houden al naar het tijdstip van bouwen. Bij de verkoopprijzen, zoowel als de huren zal men zich moeten baseeren op het toekomstige kostenpeil van de bouwnijverheid. Ook is het niet juist te waardeeren volgens marktprijzen als deze liggen boven de reproductiewaarde, zooals b.v. momenteel het geval is bij rundvee, dat voor vrije handel in aanmerking komt. Deze prijzen hebben door het kleine aanbod en de groote vraag geen doorslaggevende beteekenis.
- 8e. De waardeering van de grond verdient afzonderlijk aandacht. Sedert het tijdstip dat in Nederland geen grond meer wordt "geproduceerd" zonder belangrijke Overheidssubsidies kan er geen sprake meer zijn van het baseeren van de grondprijzen op de ontginningskosten van landbouwgrond. Basis voor de waardeering van de grond is de netto-opbrengst van de grond, die men het eenvoudigst kan aangeven door van de pacht de eigenaarslasten af te trekken. De pacht hangt echter af van de geldopbrengst der gewassen en de daarvoor uitgeschoten kosten. Ondanks de gestegen rentabiliteit van den landbouw in de oorlogsjaren vergeleken met voor den oorlog is het pachtpeil toch gehandhaafd door dwingende bepalingen van hoogerhand op het vooroorlogsche niveau. De verbetering van de rentabiliteit was kennelijk bedoeld voor de actieve factor in de productie - de ondernemer - en niet voor de passieve factor - de grondeigenaar. Het prijspeil der landbouwproducten zal vermoedelijk na den oorlog belangrijk moeten dalen om geen te groote spanning te krijgen tusschen improt- en binnenlandsche prijzen voor hetzelfde product.

Hierom verdient het dan ook aanbeveling het pachtpeil nominaal niet te verhoogen. In werkelijkheid zal dit dus bij een verdubbeling van het doorsneeprijspeil neerkomen op een halveering van de pacht. Relatief wordt dus de pacht als kostenfactor minder belangrijk. Voor den landbouw in zijn geheel en voor de geheele Nederlandsche economie is dit een belangrijk feit.

Voor den grondeigenaar maakt het geen verschil of zijn eigendom nominaal dezelfde waarde houdt als voor den oorlog en dus geen vermogensaanwas vertoont, dan wel de waarde van den grond overeenkomstig de stijging van het doorsneeprijspeil wordt verdubbeld (als gevolg van de verdubbeling van de pacht), terwijl de helft van deze nieuwe waarde als vermogensaanwas in de schatkist moet worden gestort.

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT
de directeur,

(J. Horring).

Juni 1945.